

Специфіка управління самостійною роботою студентів в умовах дистанційного навчання

Пономарьова Оксана Андріївна
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

У кожної людини свій стиль навчання, який характеризує найбільш оптимальний для неї механізм сприйняття навчального матеріалу. Існує навіть певний відсоток людей, для яких єдино можливим способом отримання знань є аудиторна форма навчання. Однак за результатами досліджень, принаймні 80 % осіб, що навчаються, можуть ефективно сприймати навчальні матеріали у будь-якій формі. Це означає, що більшість людей здатна ефективно навчатись електронним способом за умови наявності адекватного навчального контенту.

Система дистанційного навчання розглядає студента як суб'єкта навчання, а освітній процес як спрямований не стільки на трансляцію знань, скільки на розвиток пізнавальних здібностей. Натомість функції педагога варіюються від інформаційно-контролюючих до консультаційно-координуючих. У зв'язку з цим величезну роль відіграє організаційно-методична діяльність викладача з управління навчальним процесом. Особлива увага також приділяється підготовці таких навчально-методичних матеріалів, які б сприяли плідній самостійній навчальній діяльності студентів.

Слід зазначити, що навчання студента в умовах дистанційної освіти – це не самоосвіта індивіда на власний розсуд, а систематична, керована викладачем самостійна діяльність студента, яка стає домінантною.

Усі види самостійної роботи студентів можна поділити на репродуктивні, творчі та комбіновані, тобто такі, що включають елементи творчості і репродукції.

Деякі педагоги вищої школи пропонують з метою організації управління позааудиторною самостійною роботою студентів виділяти дві взаємопов'язані підсистеми – систематичну і так звану акордну самостійну працю. При цьому під систематичною працею розуміють працю, розподілену по днях невеликими порціями, а під акордною – компактну і довготривалу за часом [1; с.436]. Поділ самостійної роботи студентів на систематичну повсякденну й акордну може слугувати певною основою для її планування, організації й управління нею. Такий розподіл доцільно розглядати в нерозривній єдності з репродуктивним, творчим і комбінованим варіантами самостійних робіт студентів. В умовах дистанційної освіти необхідно чітко встановлювати терміни виконання кожного виду завдань.

Для цілеспрямованого й оптимального управління процесуальною стороною пізнавальної діяльності студентів розробляються завдання-інструкції для різних видів самостійних робіт, зокрема: процесу складання тез, роботи з книгою, читання наукової літератури, процесу конспектування першоджерел, підготовки доповідей тощо.

П. І. Підкасістий формулює наступні принципи управління самостійною роботою студентів: 1) членування навчального матеріалу дисципліни, що вивчається, на навчальні одиниці; 2) визначення дидактичних цілей цих одиниць за допомогою термінів, які виражають контрольовану діяльність студентів; 3) управління самостійною роботою студентів за допомогою методичних інструкцій; 4) систематичний зворотній зв'язок, що виступає у вигляді самоконтролю і включає також контроль з боку викладача; 5) повне освоєння відповідних дидактичних цілей, перевтілених у пізнавальні завдання кожної навчальної одиниці.

Активна самостійна робота студентів можлива лише при наявності вагомої та стійкої мотивації. Найсильніший мотивуючий чинник – підготовка до подальшої ефективної професійної діяльності.

Для плідної самостійної роботи студентів необхідне належне системотехнічне забезпечення дистанційного навчання, яке включає: 1) апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, сервери, обладнання для відеоконференц-зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення; 2) інформаційно-комунікаційне забезпечення, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів; 3) програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами); 4) веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), що можуть містити: методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо; 5) документи планування навчального процесу (навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять); 6) відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо; 7) мультимедійні лекційні матеріали; 8) термінологічні словники; 9) практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання; 10) віртуальні лабораторні роботи; 11) віртуальні тренажери; 12) пакети тестових завдань із автоматизованою перевіркою результатів тестування чи завдання із перевіркою викладачем; 13) ділові ігри; 14) електронні бібліотеки чи посилання на них; 15) дистанційний курс, що об'єднує зазначені вище веб-ресурси навчальної дисципліни (програми) єдиним педагогічним сценарієм; 16) інші ресурси навчального призначення [2; с. 25].

Відтак, для ефективної самостійної роботи студентів необхідні: мотивація, належне системотехнічне забезпечення, систематичність виконання завдань та контроль з боку викладача.

Література

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник [для студ., аспір. та молодих викл. вищ. навч. закладів] / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
2. Вишнівський В. В. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів: навч. посібник / В. В. Вишнівський, М. П. Гніденко, Г. І. Гайдур, О. О. Ільїн. – К.: ДУТ, 2014. – 140 с.